

संस्कृत

विधि

क्र. 34

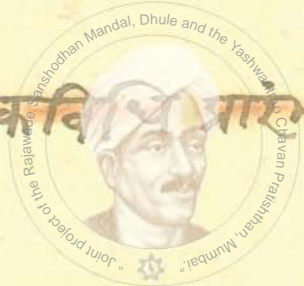
दत्तक विधि:

34

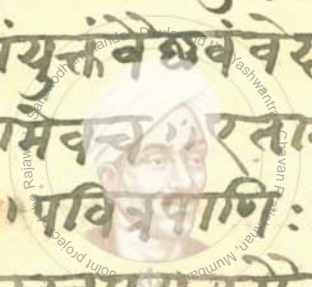
(1)

॥ दत्तकविप्रारम्भः ॥

(2)

श्रीगणेशायनमः ॥ अथशौनकोक्तरीत्यापुत्रप्रतिग्रहप्रयोगः ॥
 पूर्वयुः कृतोपवासः ॥ वाससीकुंडलेच्छत्रमुष्ठीपिंचांगुली
 यकं ॥ आचार्यधर्मसंयुक्तं वैश्वं वैश्वं वैश्वं वैश्वं वैश्वं ॥ १ ॥ बर्हिः कुश
 मयंचे वैश्वः पालाशमेव च ॥ एतान्याहृत्य बंधूश्च ज्ञाती
 नाहृत्य यत्नतः ॥ २ ॥ पवित्रपाणिः प्राणानायम्य देशका
 लौ संकीर्त्य मम अजस्रत्वं प्रयुक्तपैलकं ऋणापाकरणं पु
 नामनरकत्राणद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं शौनकोक्त
 विधिना पुत्रप्रतिग्रहं करिष्ये ॥ तदंगत्वेन स्वस्तिपुण्याहवा

वनमाचार्यवरणमाचार्यस्य मधुपर्के गार्हणं विष्णुपूजनं बंधु
वर्गेभ्यो ब्राह्मणेभ्यश्चान्नदानं करिष्ये ॥ तदादौ निविघ्नतासि
धर्थं गणपतिपूजनं करिष्ये ॥ वरणांते मधुपर्कं कृत्वा ॥ पितॄणां
कुलदेवतानां गुरूणां प्रीत्यर्थं ब्राह्मणान् बंधूश्च भोजयिष्ये ॥
ततः आचार्यः देशकालोत्तमं यजमानानुज्ञेयापुत्रप्रति
ग्रहांगत्वेन विहितहोमं करिष्ये ॥ अग्निप्रतिष्ठापनांते ध्या
त्वान्वाधानं कुर्यात् ॥ चक्षुष्यंते अत्र प्रथाने ॥ सकृदग्निं
षड्वारं सूर्यासावित्रीं चरुणा अग्निं वायुं सूर्यं प्रजापतिं

इतः

॥२॥

(3)

चाज्येन शेषेण स्विसृक्तमिस्यादि ॥ निर्वपि पक्षे अष्टाविंशति
 मुष्टिन् तूष्ठीं निरूप्यतावत्कृत्यः प्रोक्ष्य ॥ अग्रेो पवित्रप्रक्षे
 पांतं कृत्वा ॥ ब्राह्मणेः सह दातुः समक्षंगच्छेत् ॥ हातारं प्र
 ति अस्ये पुत्रं देहीति ब्राह्मणद्वारा याज्यांकारयेत् ॥ त
 दादाता आन्वंम्य प्राणानायम्य रेश कालौ सं० श्री० पुत्र
 दानं करिष्ये ॥ इति संकल्म गणपतिं संपूज्य ॥ पथाशक्ति ॥२॥
 चंद्रनादिना प्रतिग्रहीतारं संपूज्य ॥ ये ये ज्ञेनेति पंचानां

नाभानेरिष्टोमानवऋषिः विश्वे देवा देवता आद्याश्चतस्रस्ति
ष्टुभः पंचमनुष्टुप् ॥ पुत्ररानेविनियोगः ॥ ये यज्ञेन दक्षिण
यासमंक्ता इंद्रस्य सर्वममृतत्वमानशा ॥ तेभ्यो भद्रमंगिर
सोवो अस्तु प्रतिगृह्णीतमानवंसुमेधसः ॥ य उराजन्वि
तरोगो मयं वस्यते नामिंद्रपरिवसरेवलं ॥ दीर्घायुत्वं
मंगिरसोवो अस्तु प्रतिगृह्णीत ॥ य ऋतेन सूर्यमारोहयं
दिव्यप्रथयन् पृथिवीमातरं वि ॥ सुप्रजास्त्वमंगिरसोवो अ
स्तु प्र ॥ ३ ॥ अयं नाभावदतिव लुवो गृहे देवपुत्रा ॥ ऋषय

स्त.

॥३॥

(५)

स्तष्ट्रणोत्तन ॥ सुब्रह्मण्यमंगिरसोवोअस्तुप्र ॥ ४ ॥ विरूपासः
 इदृषयस्तइंभीरवेपसः ॥ तेअंगिरसःसूनवःस्तेअग्नेःप
 रिजहिरे ॥ ५ ॥ १ ॥ इतिपंचमंत्रानुच्चार्यइमंपुत्रंतवपे
 लकत्रणापाकरणपुंनामनरवत्राणसिध्यर्थंआत्मनश्चश्री
 र्थंलुभ्यमहंसंप्रदेनममप्रतिगृहातुपुत्रंभवानित्यंतेप्र
 तिगृहीत्हास्तेसाक्षतजलंक्षिपेत् ॥ ततःप्रतिगृहीत्वा
 देवस्येत्येतिमंत्रेणहस्तद्वयेनप्रतिगृह्यत्वांकउपवेश्यअं
 गादंगारितिशिशुमूर्धनिआजिघ्रेत् ॥ ततोयुवंवस्त्राणी

॥३॥

तिवस्त्रं परिधाय तूष्णीमुष्णीपंबध्याकुंकुमारिनातिलकं कृत्या
हिरण्यरूप इत्यादिनाकुंडलादिभिरलंकृत्य छत्रेणाद्यादितं
बालं नृस्य गीतवाद्यैः स्वस्तिनोमिमीता इत्यादि मंत्रैश्च गृ
हमानीय हस्तोपादेशो प्रक्षालनाद्यभ्याग्नेः पश्चिमतो मातु
रुत्संगे स्वदक्षिणतो बालमुपवेश्य आचार्यस्य दक्षिणतः
स्वयमुपवेशयेत् ॥ तत आचार्ये बिर्हिरास्तरणादि आज्ञा
भागांतं कुर्यात् ॥ ततश्च रुमवदानविधिनावहाय ॥ यस्या

इत्त. हृदाकीरिणिति द्वयोरत्रेयोवस्तुश्रुतत्रुषिः अग्निदेवतात्रि
 एपुच्छं दः ॥ पुत्रप्रतिग्रहांगहोमविनियोगः ॥ ॐ ॥ यस्वाहृदा
 ॥ ४६ ॥ कीरिणामेन्यमानोमस्यमस्यो जौहवीमि ॥ जातवेदो यशोष
 स्मासुधेहि प्रजाभिरग्ने उपरुत त्वमश्यां ॥ यस्मै त्वं सुकृते जा
 तवे ह उ लोकमग्ने वृणवस्व न ॥ अश्विनं स पुत्रिणं वीरवंतं
 गोमंतं रयिनशते स्वस्ति ॥ अश्विनं इयं पठित्वा स्वाहेति जु
 हुयात् ॥ यजमानः अग्नय इदं ॥ पुनरवदाय तुभ्यमग्र इति
 मंत्रस्य सूर्यासावित्री सूर्यासावित्री नु एपु ॥ पुत्रं ग्रहहो ॥ २ ॥

॥ ४६ ॥

(5)

ॐ तुभ्यमग्रेपर्यवहसूयंविहतुनासह ॥ पुनःपतिभ्योजायां
हाअग्नेप्रजयासहस्वाहा ॥ सूर्यासावित्र्याइ० ॥ पुनरवराय ॥
सोमोद्ददितिपंचानांसूर्यासावित्रीऋषिः ॥ सूर्यासावित्री
देवता ॥ आघेद्वेअनुष्टुभौत्तरीयाजगतीचतुर्थीत्रिष्टुप् ॥
पंचम्यनुष्टुप् ॥ पुत्रप्र० पुनः पुनरवरायपंचभिर्जुहुयात् ॥
ॐ सोमोद्ददंथर्वायगंधर्वाद्ददन्तये ॥ रयिंचपुत्रांश्चा
दादग्निर्महमथोद्दमां ॥ १ ॥ इहैवस्तमां वियोहं विश्वमा
युर्व्यश्रुतं ॥ ऋकंतौपुत्रेर्नष्टभिर्मोदमानौस्वग्रहे ॥ २ ॥

स्त. जानः प्रजांजनयतु प्रजापतिराजसाय समनं कर्पुमा ॥ अदुर्म
 गलीः पतिलोकमाविशशन्नो भवद्विपदेशं चतुष्पदे ॥ ३ ॥ अ
 ॥ ५ ॥ घोरचक्षुरपतिघ्नो धि शिवापुत्रभ्यः समनाः सुवर्चाः ॥ वी
 रसूदेव कामाः स्योनाशनो भवंतु द्विपदेशं चतुष्पदे ॥ ४ ॥
 (6) इमांस्त्वमिद्रमीदृः सुपुत्रांस्तु गच्छन्तु ॥ दशास्यां पुत्राना
 धेहि पतिमेका दशं कृषि ॥ ५ ॥ ततः आज्येन ॐ भूत्वा
 हा ॥ अग्न ॥ ॐ भुवः स्वाहा ॥ वायव ३ ॥ ॐ स्वः स्वाहा ॥ सूर्या
 येदं ॥ ॐ भूर्भुवस्व स्वाहा ॥ प्रजापतयई ॥ ततः स्विएक ॥ ५ ॥

लादिहोमशेषं समाप्य ॥ कर्मणः सांगतां वाचयित्वा इश्वरार्प
णं कुर्यात् ॥ इति शौनकेन कृते पुत्रप्रतिग्रहप्रयोगः ॥ एवं यजु
र्वेदिककर्तृको बोधायने कृते यज्ञप्रयोगो बोधव्यः ॥ ततः
प्रागसंस्कृतस्य स्वस्तिवाचनं गार्गीश्राह्यपूर्वकं जातक
मादि संस्कानुकरिष्ये ॥ इति विशेषः ॥ शके १७९० विभ
वनामसंवत्सरे पौषमासे कृष्णपक्षे प्रतियथां सौम्यवासरे
समाप्तः इत्युपनामकपावशे सदाशिवेन लिखितं ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

7)

॥ इति हस्तकविधिमासोयं ॥

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com